

HANS KLETTE

Besvärsskrivelse

Till regeringen

Besvär: Tjänsteförslagsnämndens för samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet beslut att föreslå Håkan Hydén som professor i rättssociologi (Dnr VI E 311 1578/86)

Med hänvisning till skälen i tidigare insänd erinran, vilken bifogas, och till nedan framlagda ytterligare skäl besvärar jag mig över ovanstående beslut. Därvid framhålls följande:

1. De sakkunniga har fortfarande inte givit något konkret innehåll av eller några kriterier för vad de anser vara de väsentligaste rättssociologiska problemen och forskningsområdena. Det närmaste de kommer är att ange vissa sökandes arbeten som rättssociologiskt relevanta utan angivande av kriterier, vilket ger möjlighet till in- och utdefiniering bl.a. beträffande "klar kompetens" och "kompetens". Vilka kriterier har då

avgjort, att jag förklarats kompetent men inte klart kompetent? Någon bedömning av mig har heller inte gjorts beträffande de nio bedömningskriterierna, som införs i slutet av sakkunnigutlåtandet. "På grundval av en samlad värdering" anses nämligen endast tre av de sökande klart kompetenta och blir sedan rangordnade enligt nämnda kriterier. Vad ligger i botten på "grundvalen av den samlade värderingen"? Hela detta förfaringssätt är en dold maktutövning ovärdig beslutsfattandet i ett öppet demokratiskt samhälle.

2. De sakkunniga och jag tycks ha olika uppfattning om vad som är god forskning eller säker kunskapsproduktion. Jag arbetar med ett löpande forskningsprogram med utgångspunkt i Håkan Törnebohms vetenskapsteoretiska perspektiv, där holism och pluralism ingår. Likaså arbetar jag med principen om enkelhet som teoretisk ledstjärna, vilken i vetenskapsteorins historia i längden visat sig vara den hållbaraste teoretiska principen, och med att konk-

ret och enkelt redovisa fakta med utgångspunkt från aktuella principer för att omsorgsfullt och ofta långsamt bygga upp beskrivningar och förklaringar av verkligheten. Eftersom jag i forskningsprogrammet fått starta från noll sker uppbyggandet brett och långsamt samt med ett flertal metoder för att tillräckligt säkra resultat skall framkomma. De teoretiska tankeramarna finns emellertid alltid redovisade liksom väsentliga samband mellan grundläggande faktorer. Däremot är jag medvetet försiktig att alltför tidigt föra principiella, hypotetiska och analytiska resonemang. Samhällsvetenskapens svaghet och dilemma idag är enligt min mening att den alltför ofta för alltför lösa resonemang, vilka snart visar sig vara felaktiga. Teori och emperi visar sig med andra ord ofta vara alltför löst och spekulativt sammansatta. Eftersom jag oftast också arbetat praktiskt på mina forskningsområden kan jag förena teori och praktik på ett nära sätt och vågar också förenkla till det som jag uppfattar som väsentligheter. Forskare med mindre kännedom om forskningsområdet kan då uppfatta analysen som inte "djup" nog, medan de som känner området närmare uppfattar förklaringsvärdet som högt.

3. De sakkunniga berör mina fyra forskningsområden på ett mycket selektivt sätt. Två av områdena – polisens roll i samhället och brottmålsprocessen – beskrivs således endast kortfattat och någon meritvärdering görs inte. Dessa båda forskningsområden måste anses vara av största betydelse i ett demokratiskt samhälle. Polisboken från 1973 och brottmålsprocessboken från 1977 var de första böckerna i Skandinavien med ett samhällsvetenskapligt perspektiv på sina respektive områden. Diskussionen om polisens roll i samhället har varit starkt försummad i samhällsvetenskapen och den svenska statliga utredning, som under tio år arbetade fram vår polisreform från 1985/86, ansåg frågan vara alltför svår politiskt – allt gör att polisens roll måste anses vara ett viktigt

forskningsområde. På mina två andra forskningsområden – trafiknykterhet och vuxentvång – är de sakkunniga lika selektiva. Mina senaste insatser på dessa områden betecknas mest som "materialinsamling och arbetspapper". Med hänsyn till mitt vetenskapliga arbetssätt – se ovan under 2 – och till att den politiska beslutsprocessen på båda områdena blivit oförutsett långvarig har inte analysen kunnat föras tillräckligt långt. Men analysen har förts betydligt längre än de sakkunniga uppfattat. Således finns en relativt omfattande sammanfattning beträffande vuxentvånget fram till 1981 och beträffande trafiknykterheten finns ett relativt omfattande avsnitt om de strukturella faktorerna. Vad gäller trafiknykterhetsområdet efterlyser de sakkunniga en analys av de skilda faktorernas relativa betydelse i samspelet under den långa tidsperioden 1920-1985. Genom detta uttalande visar de sakkunniga att de inte kunnat "läsa innantill". Det unika är som jag framhållit att nykterhetsrörelsen trots sin avtagande makt lyckats få sin verklighetsuppfattning accepterad under hela denna långa tidsperiod och att generalpreventionstänkandet inte kunnat rubbas trots flera försök under de två senaste årtiondena och senast år 1984. Beträffande vuxentvånget som berör tiden 1967 och fram till 1980-talet har samhällsstrukturens betydelse för förändring inte be-lysts närmare hittills, därför att den viktiga lagändringen av LVM fördröjts kraftigt – betänkandet med förslag till lagändring kom i augusti i år. Den stora sammanfattningen bör emellertid kunna ge min uppfattning om de olika faktorernas relativa betydelse fram till 1981, då gällande LVM kom som en kompromiss i en långdragen maktkamp. Med ovanstående påpekanden borde de sakkunniga kunna nyansera sin uppfattning om min "bristande användning av emperi till teoriutveckling".

De sakkunniga borde också kunnat ha bedömt några av mina större arbeten separat.

4. Tillräcklig hänsyn har inte tagits

till att jag vikarierat på professuren i rättssociologi i omkring sju år och att jag av enhälliga sakkunniga förklarats kompetent till professur i rättssociologi 1978, kriminologi 1979 och socialt arbete 1984.

5. Utan att gå närmare in på kritik av de tre medsökande som placerats före mig kan följande synpunkter framhållas. Dessa har alla förbisetts av de sakkunniga och visar samtidigt hur selektivt de arbetat.

Beträffande Hydén kan framhållas att hans forskning i grunden mest vilar på juridisk dogmatik och klassifikation och mindre på samhällsvetenskaplig metodik och empiri. Jag kan hänvisa till den väsentliga och berättigade kritiken av hans doktorsavhandling, som återfinns i Retfaerd nr 12 s. 100 – 113, vilken är en grundligare granskning än de sakkunnigas.

Beträffande Balvig kan framhållas att även med en mycket extensiv tolkning av rättssociologins ämnesområde kan endast en mycket liten del av hans forskning räknas till detta ämnesområdes väsentliga delar eller ens falla inom ämnesområdet. Dessutom kan nämnas att inga former av hänvisningar till Balvigs arbeten förekommer i den rättssociologiska litteraturen. Om de sakkunniga givit en öppen redovisning av vad som är väsentliga rättssociologiska problem och vad rättssociologins forskningsområde omfattar, betvivlar jag att de kunnat finna Balvig ens kompetent för professuren i rättssociologi. Att Balvig är en duktig kriminolog är en helt annan sak.

Hydén och Balvig torde heller inte kunna anses kompetenta vad gäller innehållet i flera av underkriterierna till bedömningsgrund 8 och speciellt 9, om man tar hänsyn till främst rättssociolo-

gi.

Beträffande Hetzler kan framhållas att en stor del av hennes forskning under 1980-talet utförts tillsammans med Kjell Eriksson, som även svarat för enstaka delar själv.

6. Erinran inkom från flera sökanden – bl a mig – vid utsändandet av det första sakkunnigutlåtandet i maj. Sedan dess har hänsyn endast tagits beträffande formell erinran från Balvig och Hetzler. Det har upplysts att hänsyn till erinran i övrigt skall tas i besvärsmängden. I vanliga fall är tiden alltför knapp mellan sakkunnigutlåtandets offentliggörande, insändandet av erinran och tjänsteförslagsnämndens slutliga beslut för att hänsyn till erinran skall kunna tas annat än i besvärsmängden. I detta fall har emellertid fyra månader gått under vilken tid det varit naturligt att de sakkunniga också behandlat alla sökandes erinran i stort, så att tjänsteförslagsnämnden kunnat ha ett så fullständigt och bra beslutsunderlag som möjligt vid det slutliga beslutsfattandet. I ett demokratiskt samhälle måste nämligen beslutsfattandet ske så öppet som möjligt och de sökandes rättssäkerhet tillfredsställas till en sådan grad att de upplever beslutsfattandet som rimligt och rättvist. I detta fallet har tjänsteförslagsnämnden visat att den inte tar tillräcklig hänsyn till detta.

Med hänvisning till ovanstående skäl föreslår jag att jag själv utses till innehavare av ifrågavarande tjänst.

Lund den 30 september

Hans Klette (sign)

Tf professor, docent, jur. och fil.dr

